

Posudek diplomové práce Dominiky Machové Středověká společnost v díle *Hrabě Lucanor*

Dominika Machová si v diplomové práci stanovila cíl prozkoumat v próze *Hrabě Lucanor* přístup středověkého autora k literární tvorbě. Tento zdánlivě skromný cíl je cenný svým zaměřením na literárnost textu a nikoli na „zobrazení“ společnosti (jak by mohl naznačovat název práce). Výborně je záměr naplněn v rozboru tří aspektů tohoto díla: přepracování epizod z literárních vzorů, postavy a autobiografické prvky. Průběžně autorka sleduje i hledisko zaměřené na čtenáře: strukturní, tematické a narativní bohatství knihy je poutavé pro co nejširší dobové publikum. Svou vlastní četbou prokázala životnost tohoto díla i pro současnost.

Zároveň však diplomantka nesklouzává k ahistoričnosti – druhou silnou stránku celého výkladu je neustálé vědomí středověkého kontextu. Jde zejména o porozumění pro didaktické zaměření díla Juana Manuela a žánr *exempla* i pro odlišné vnímání umělecké originality.

Výklad zasvěceně ukazuje, jakým osobitým způsobem španělský autor Juan Manuel přepracovával přejatou cyklickou strukturu děl středověké literatury a přejaté příběhy (3. kapitola). Diplomantka se nespokojila s poznatky z odborných studií, k nimž příhodně odkazuje, nýbrž postupuje *ad fontes*. Četbou starších vzorů – Ezopových bajek, povídek *Kalila a Dimna* a *Disciplina clericalis* – a jejich porovnáním s *Hrabětem Lucanorem* se ponořila do dlouhé tradice, v níž se mísí zdroje orientální, židovské, křesťanské, patřící k soužití kultur na Pyrenejském poloostrově. Nápaditým srovnáním ukazuje tvůrčí bohatství prózy španělského autora.

Stejně přesvědčivá je charakteristika postav (4. kapitola), z níž dále vyvstává úsporné literární umění Juana Manuela. Zejména ústřední postava rádce Patronia je výborně postižena ze stylu jeho promluv a shrnutí etických témat, jež se týkají přátelství, falešnosti, lži ad. (a jež neztratila závažnost). Je adekvátní, že autorka nesklouzla k modernímu psychologickému přístupu (jak míní občasný přívlastek „psychologický“ by případně mohla upřesnit u obhajoby). S porozuměním pro literaturu formuluje, „jak Juan Manuel umí pracovat se svými postavami. Postavy, které vedou dialog, v sobě skrývají mnoho potenciálu. Autoři středověké literatury ale obvykle ještě potenciál příliš nerozvíjeli...“ (s. 49). Rovněž v krátké, ale výstižné pasáži o autobiografických prvcích (5. kapitola) doplňuje tvůrčí přínos Juana Manuela o metarovinu výslovné přítomnosti autora v textu, přesahující středověký úzus, ale odlišné od moderních autobiografických děl.

Vysoká úroveň této diplomové práce spočívá v neposlední řadě ve vyzrálém odborném jazyce: Dominika Machová formuluje jasně, přesně a vyrovnaně od počátku dokonce, bez běžných začátečnických zakolísání. Text působí klidně a svěže. Práce s mimořádně rozsáhlou odbornou literaturou je zvládnuta profesionálně.

Doporučuji diplomovou práci Jany Kepkové k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

prof. Anna Housková
oponentka

23. ledna 2023